

Fylkesmannen i Agder

**Tilråkning fra Fylkesmannen i Agder
om vern av Knudansheia naturreservat,
Underforlii naturreservat og
Bjorvannsheia naturreservat**

Iveland, Bygland og Birkenes kommuner

Aust-Agder fylke

Mars 2019

Innhold

Om verneområdene	3
Hjemmelsgrunnlag	3
Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II.....	4
Verneverdier.....	5
Underforlii naturreservat	5
Knudansheia naturreservat	5
Bjorvanssheia naturreservat (utv.)	5
Verneformål	6
Andre interesser	6
Saksbehandling.....	6
Bakgrunn	6
Verneprosessen for områdene.....	7
Viktige endringer etter høring av verneplanen	7
Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	8
Lokal og sentral høring	8
Innkomne høringsinnspill til verneplanen.....	8
Underforlii naturreservat	9
Knudansheia naturreservat	10
Bjorvanssheia naturreservat (utv. Bjorvatn naturreservat).....	11
Fylkesmannens vurdering av høringsinnspillene	11
Underforlii naturreservat	11
Knudansheia naturreservat	12
Bjorvanssheia naturreservat (utv. Bjorvatn naturreservat).....	13
Fylkesmannens tilrådning.....	13
Vedlegg 1 – Verneforskrifter	14
Forskrift for Underforlii naturreservat, Bygland kommune, Aust- Agder	14
Forskrift for Knudansheia naturreservat, Iveland kommune, Aust- Agder	17
Forskrift for Bjorvanssheia naturreservat, Birkenes kommune, Aust- Agder.....	20
Vedlegg 2 – Vernekart	23
Vedlegg 3 – Innkomne merknader til høringen.....	23

Om verneområdene

Fylkesmannen i Agder legger med dette fram forslag om å opprette to nye naturreservater samt å utvide et eksisterende naturreservat i Aust-Agder fylke. De nye reservatene er Underforlii i Bygland kommune og Knudansheia i Iveland kommune. Det tredje området som tilrås vernet er en utvidelse av Bjorvatn naturreservat i Birkenes kommune. Fylkesmannen tilrås området med ny navnsetting da utvidelsen innebærer at Bjorvannsheia i sin helhet kommer innenfor foreslått vernegrense og at verneformålet både i eksisterende og utvidelsesområdet er knyttet til verneverdier i skog. Området tilrås derfor som Bjorvannsheia naturreservat. Alle områdene som tilrås omfatter skogområder på privat eiendom som er tilbudt staten gjennom ordningen med frivillig vern. Tabellen nedenfor gjengir grunnleggende informasjon om verneområdene som tilrås. Det er ikke gjennomført naturfaglige registreringer i utvidelsesområdet for Bjorvannsheia da verneverdiene her er dokumentert gjennom foreliggende registreringer av nøkkelbiotoper (MiS-registreringer) og nærheten til eksisterende naturreservat.

Navn	Kommune	Areal i daa utvidelse	Areal i daa (totalt)	Verdi-vurdering
Underforlii	Bygland		1560	**
Knudansheia	Iveland		1016	**
Bjorvannsheia (utv.)	Birkenes	358	424	

Hjemmelsgrunnlag

Skogområdene foreslås vernet i medhold av lov av 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier i §§ 35 til 39. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må imidlertid beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den enkelte vernekategori i §§ 36 og 37. Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfold-lovens § 37, som lyder slik:

«Som naturreservat kan vernes områder som

- inneholder truet, sjelden eller sårbar natur*
- representerer en bestemt type natur*
- på en annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold*
- utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
- har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om

bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel».

Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. Bestemmelsene i naturmangfoldloven skal inngå som en integrert del i skjønnsutøvingen ved saksbehandling av vernesaker etter naturmangfoldloven. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om natur- og verneverdiene i de foreslåtte naturreservater er innhentet gjennom de nasjonale naturfaglige registreringene av skogområder i tilknytning til frivillig vern av skog og kartlegging av edelløvskog i Aust- Agder samt foreliggende registreringer av nøkkelbiotoper (MiS-registreringer). Disse registreringene dokumenterer godt natur- og verneverdier i området.

Fylkesmannen i Agder har vurdert verneforslagets effekt på naturverdiene. Verneforskriften åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres, herunder tradisjonelt friluftsliv og bruk av området til små- og storviltjakt. For enkelte aktiviteter vil et vern imidlertid innebære restriksjoner, noe som gir verneverdiene en økt beskyttelse. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i de aktuelle områdene vil de aktivitetene som er tillatt i henhold til verneforskriften, etter all sannsynlighet ikke få en vesentlig negativ innvirkning på natur- og verneverdiene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i området. Etter Fylkesmannens vurdering vil vernet med stor grad av sannsynlighet føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Fylkesmannen er av den oppfatning at den foreliggende kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologisk tilstand i denne saken står i et rimelig forhold til sakens karakter, og mener derfor at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. På denne bakgrunn mener vi at det foreligger nok kunnskap om effekten av vernet slik at føre-var-prinsippet ikke får særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9.

Hvilke aktiviteter og tiltak som kan tillates i det foreslåtte verneområdet bestemmes av verneforskriften. Om det kan åpnes for enkelte aktiviteter i naturreservatene, vil bli vurdert i løpet av verneprosessen, i samsvar med prinsippet om samlet belastning. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er med dette vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom et vern vil legge vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjennomføres i området. Videre vil eventuelle godkjente tiltak, som regel i samsvar med verneforskriften, ikke ha vesentlig negativ effekt på verneverdiene, registrerte naturtyper, arter eller økosystem. Når det gjelder § 12 kan for eksempel lokaliseringalternativer være aktuelt å vurdere i forbindelse med søknader om dispensasjon fra verneforskriften.

Verneverdier

Underforlii naturreservat

Det foreslåtte verneområdet ligger på Sordal, under Sordalsheii, nord for Otra i Bygland kommune. Det ble gjennomført en naturfaglig registrering i området i 2017 og området har tidligere vært naturtypekartlagt gjennom den nasjonale edelauvskogskartleggingen. De eldre naturtypelokalitetene i foreslått naturreservat har alle A-verdi. Sett under ett er vegetasjonen i det tilbudte området på Sordal variert og inneholder relativt store areal med rike skog- og vegetasjonstyper. Verneverdiene i det tilbudte området er knyttet til velutviklet rasmark-lindeskog som vi finner i et kjerneområde øst i det foreslåtte naturreservatet. Denne lindeskogen er til dels usedvanlig velutviklet og gammel, og dekker også et relativt stort areal. Viktige tilleggskvaliteter i området omfatter en større forekomst av relativt gammel og ikke minst sørvendt/solvarm furuskog, samt parti med rikere blandingsskog og flekkvis mye osp. Området scorer middels høyt til høyt på vegetasjonsvariasjon og treslagsfordeling. Også middels høyt på artsmangfold, rikhet, størrelse, forekomst av gamle edelløvtrær, og kanskje også dødvedmengde. Totalt 11 rødlistearter er påvist innenfor avgrenset verneverdig areal (i hht. rødlista 2015). De fleste artene er tilknyttet den rike vegetasjonen og forekomstene av lind, men noen er også tilknyttet bjørk, furu og osp. Området vurderes å ha et relativt godt potensial for krevende arter tilknyttet rasmark-lindeskog og rikere blandingsskog, innen flere ulike organismegrupper for eksempel varmekjære insekter og sopp.

Det tilbudte verneområdet Underforlii er verdisatt i midtre-øvre sjikt av regionalt verneverdig (**). Området vil bidra til å oppfylle viktige mangler i skogvernet innenfor blant annet prioriterte skogtyper som alm-lindeskog.

Knudansheia naturreservat

Det foreslåtte verneområdet ligger lengst sør i Iveland kommune, på grensen til Vennesla og inkluderer mesteparten av Knudansheia. Det er gjennomført naturfaglige registreringer i det tilbudte området, der det ble registrert fire kjerneområder. Kjerneområdene består blant annet av rik edelløvsskog med alm-lindeskogutforming og gammel eikeskog. For øvrig er fattig furuskog, røsslyngskog og blåbærskog dominerende skogtyper innenfor området. Gammelskog og middels gammel skog er dominerende innenfor de registrerte kjerneområdene, men svært gamle trær finnes mer begrenset. Viktige parametere som er med på å bidra til høy verneverdi (**). er gamle edelløvtrær, mengden død ved og at det ble registrert flere rødlistede sopparter innenfor området.

Det foreslåtte verneområdet på Knudansheia vil bidra til å oppfylle flere av manglene i skogvernet, blant annet om ospedominert skog, rik edelløvsskog på høy bonitet, gammel blandingsskog og gammel eikeskog. Totalt sett vurderes Knudansheia til å oppnå middels mangeloppfyllelse. Området vurderes som et regionalt verneverdig område, på grensen mot nasjonalt verdifull og er verdisatt med to stjerner (**).

Bjorvannsheia naturreservat (utv.)

Eksisterende Bjorvatn naturreservat tilrås utvidet med om lag 358 daa. Det har ikke vært gjennomført naturfaglige registreringer eller naturtypekartlegging i området. MiS-kartlegging fra 2005/2006 viser imidlertid store sammenhengende nøkkelbiotoper med blant annet rik bakkevegetasjon, hule lauvtrær og eldre lauksuksesjoner med alm-lindeskog og lågurt-eikeskogutforming. Området som tilrås vernet grenser inn til Bjorvatn naturreservat, og består av tilsvarende skogtype (alm-lindeskog). Utvidelsesområdet vil derfor være et godt supplement til eksisterende verneområde og bidra til å oppfylle mangelen i skogvernet knyttet til rike edellauvskoger med alm-lindeskogutforming.

Verneformål

Formålet med Underforlii naturreservat er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rasmark-lindeskog som er til dels usedvanlig velutviklet og gammel. Området viser stor variasjon i skogstyper og har også verneverdier knyttet til forekomst av gammel furuskog og rik blandingsskog i form av bærlyng-lågurtskog. Området har et rikt arts mangfold og mange rødlistearter.

Formålet med vern av Knudansheia naturreservat er å bevare et område som representerer en bestemt type natur med stor variasjon i form av gammel boreal lauvskog med ospeholt-utforming samt gammel eikeskog og alm-lindeskog.

Formålet med Bjorvannsheia naturreservat er å bevare en tilnærmet uberørt forekomst av alm-lindeskog, samt forekomster av rik edelløvsog med lågurt-eikeskogsutforming. Området innehar også verneverdier knyttet til gamle, hule lauvtrær.

Det inngår i verneformålet for alle de tilrådte naturreservatene at det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Andre interesser

De tilbudte områdene er alle i bruk til små- og storviltjakt. Både Bjorvannsheia og Knudansheia har også betydelige friluftslivsverdier. I Bjorvannsheia er det etablert en tursti som delvis går i eksisterende traktorvei sør for foreslått naturreservat. Løypelaget i Tveit IL hadde i 2018 merket en sti gjennom foreslått utvidelsesområde i sørvest og opp til Bjorvannsheia, men det legges ikke opp til å opprettholde denne merkingen p.t. Det foreslåtte verneområdet på Knudansheia omfatter store deler av en tømmerrenne som både er et viktig kulturminne og et meget populært turmål i regionen. Tømmerrenna driftes og vedlikeholdes av en egen stiftelse, som får økonomisk tilskudd både fra Vennesla og Iveland kommuner samt fra Vest-Agder fylkeskommune. Det legges opp til utforming av vernebestemmelser som ikke legger unødige begrensninger på ivaretagelse av tømmerrenna både som kulturminne og i friluftslivssammenheng.

Saksbehandling

Bakgrunn

Norge har forpliktet seg til å ta vare på vårt biologiske mangfold gjennom nasjonale målsettinger og internasjonale avtaler. Vern av skogområder skal bidra til et representativt vern av skogstyper og sikre trua arter og naturtyper i norsk skog. Norge har stor variasjon av skogstyper, også skogstyper som er internasjonalt sjeldne. Nær 50 prosent av de trua og nær trua artene i Norge lever i skog.

Vern av skog har de siste 15 årene vært prioritert i verneplanarbeidet i Norge og Stortinget har nylig vedtatt et mål om vern av 10 prosent av skogarealet. Per januar 2019 er 4,8 % av all skog og 3,6 % av den produktive skogen vernet, jf. tall fra NIBIO. Målet er langsiktig, og vern av privat skog skal fremdeles være frivillig. Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet. Den samme stortingsmeldingen trakk også fram viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet. Et slikt prinsipp er at et utvidet skogvern skal følge de faglige anbefalingene fra rapporten til NINA og Skogforsk om «Evalueringen av skogvernet i Norge».

Regjeringens arbeid knyttet til vern av skog foregår nå etter to hovedlinjer; frivillig vern av skog og vern av skog på statens grunn. I stortingsmeldingen trekkes begge strategiene fram som viktige for å oppnå myndighetenes mål for det fremtidige skogvernet i Norge. Ordningen med frivillig vern

innebærer at skogeier(e) tilbyr staten vern av egne skogarealer. Arbeidet skjer i nært samarbeid mellom Norges skogeierforbund og miljøvernmyndigheten. Miljøvernmyndigheten vurderer tilbudet og iverksetter gjennomføring av naturfaglige registreringer for å få kartlagt verneverdiene. Dersom det etter en slik registrering er aktuelt å fremme et forslag om vern for det kartlagte arealet, blir det holdt forhandlinger med grunneier(e) om avgrensning, utforming av verneforskrift samt økonomisk erstatning. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene vil verneforslaget gjennomgå saksbehandling i tråd med reglene i naturmangfoldloven.

Verneprosessen for områdene

Fylkesmannen mottok tilbudene for Knudansheia og Underforlii i henholdsvis mars og juni 2017. Tilbud om utvidelse av Bjorvatn naturreservat ble mottatt i mars 2018. Natur- og verneverdier i Knudansheia og Underforlii er registrert og kartlagt gjennom den nasjonale kartleggingen for frivillig vern av skog. Det er ikke gjennomført naturfaglige registreringer i utvidelsesområdet for Bjorvannsheia, men verneverdiene her er godt dokumentert gjennom foreliggende registreringer av nøkkelbiotoper (MiS-registreringer) fra 2005/2006. Skogtaksering, som danner grunnlag for beregning av erstatningsbeløp ved vern, ble for Bjorvannsheia gjennomført sommeren 2018. Knudansheia og Underforlii ble begge taksert i september 2018. Avtaleinngåelse forventes å være fullført i løpet av våren 2019.

Fylkesmannen i Agder sendte ut melding om oppstart av verneprosess for syv områder den 23.04.2018 herunder de tre områdene som nå tilrås vernet. Melding om oppstart ble sendt ut til aktuelle grunneiere, Bygland kommune, Iveland kommune, Vennesla kommune, Birkenes kommune, Aust-Agder fylkeskommune, Vest-Agder fylkeskommune, Statens Vegvesen Region Sør, Agder Energi nett, Agder Energi vannkraft samt andre aktuelle lokale lag og foreninger. Forslag til verneplan for Underforlii naturreservat, Knudansheia naturreservat og Bjorvannsheia naturreservat ble sendt på høring den 19.12.2018. I tillegg til de over, ble høringen også sendt til sentrale og regionale interessenter (se avsnitt nedenfor om lokal og sentral høring for fullstendig liste over mottakere).

Viktige endringer etter høring av verneplanen

Det har blitt gjort enkelte mindre endringer for to av de foreslåtte verneområdene etter høringsrunden. Fordi den foreslåtte utvidelsen av Bjorvatn naturreservat medfører at verneområdet trekkes lenger bort fra Bjorvatn, at verneformålet kun er knyttet til skog samt at Bjorvannsheia i sin helhet blir liggende innenfor vernegrensen, mener Fylkesmannen at det er naturlig å endre reservatnavnet til Bjorvannsheia naturreservat. Dette er også i tråd med innspill fra Språkrådet.

Knudansheia naturreservat ble sendt på høring med forslag til vernegrense som krysset deler av Kringsjøveien, slik at denne over en strekning på i underkant av 90 meter ble liggende innenfor foreslått naturreservat. Dette er ikke hensiktsmessig med tanke på de begrensninger verneforskriften legger for bruk av motorkjøretøy mm. Fylkesmannen har derfor justert vernegrensen på stedet, slik at veien i sin helhet er lagt utenfor foreslått verneområde og derfor kan brukes som i dag. Dette er også i tråd med innspill fra Tjenesteutvalget i Iveland kommune. Standardbestemmelsen i verneforskriften som åpner opp for sykling på eksisterende stier og veier i verneområdet, hadde falt ut av forslaget til verneforskrift da denne ble sendt på høring. Bestemmelsen er tatt inn i forskriften som nå tilrådes. I innspillet fra styret i stiftelsen Steinsfoss tømmerrenne, har de meldt inn et behov for å kunne etablere en ny adkomst til tømmerrenna. Bakgrunnen for dette er å kunne gjøre tømmerrenna bedre tilgjengelig i friluftslivssammenheng. I utgangspunktet er det ønskelig å oppgradere adkomsten gjennom å etablere en trapp, men dersom dette ikke lar seg løse, vil det kunne være noe behov for sprengning. Adkomsten vil uavhengig av hvilken løsning som velges bli lagt i tilknytning til Agder Energi sitt eksisterende anlegg ved utløpet av Beihølen dam. Vi har derfor tatt

ut et mindre areal av verneområdet for å kunne legge til rette for å utbedre eksisterende adkomst til tømmerrenna. Språkrådet har videre bedt Kartverket om å reise formell navnesak når det gjelder endelig navnetilsetting av Knudansheia naturreservat. Fylkesmannen tar derfor forbehold om at navnet på naturreservatet vil kunne bli endret etter vernevedtak, når navnesaken er endelig avgjort.

Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Utgangspunktet for å opprettholde verneverdiene i de tilbudte naturreservatene er at skogen skal få utvikle seg fritt uten nevneverdig skjøtsel. Det antas videre at det heller ikke vil være et særlig behov for skjøtsel i områdene i fremtiden. Dersom dette behovet skulle endre seg på sikt, vil forvaltningsmyndigheten utarbeide en forvaltnings- eller skjøtelsesplan. På bakgrunn av store friluftslivs- og kulturminneinteresser knyttet til eksisterende tømmerrenne, mener Fylkesmannen at det på sikt bør utarbeides besøksstrategi for Knudansheia naturreservat. Videre må forvaltningsmyndigheten sørge for tilgjengelige ressurser for administrasjon av området, herunder behandling av eventuelle dispensasjonssøknader og oppfølging av oppsynstjenesten.

Lokal og sentral høring

I tillegg til de lokale høringsinstansene som mottok oppstartsmeldingen, ble forslag til opprettelse av de seks aktuelle skogvernområdene i tillegg sendt på høring til følgende parter: Norsk organisasjon for terreng sykling (NOTS), AVINOR AS, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, Den Norske Turistforening, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi – NTNU, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbaneverket, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Bondelag, Norges handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olym. og paraolymp., Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, Norskog, NSB hovedadm., NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Nye Veier, Riksantikvaren, SABIMA, Statens Kartverk, Landbruksdirektoratet, Statkraft SF, Statnett SF, Stedsnavntjenestene for Østlandet og Agderfylkene, Statskog, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, Verdens Naturfond og Villreinrådet i Norge.

Innkommne høringsinnspill til verneplanen

Ved høringsfristens utløp var det samlet kommet inn 15 innspill til verneplanen for de tre foreslåtte områdene. En sammenfatning av hovedinnholdet i innspillene og Fylkesmannens vurdering av innspillene følger nedenfor. Alle innkomne innspill følger vedlagt oversendelse av tilrådingen til Miljødirektoratet.

Følgende instanser kom med tilbakemelding om at de ikke hadde noen innspill til verneplanen: Aust-Agder fylkeskommune, Forsvarsbygg, Bane NOR, Statnett og Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE). Statens Vegvesen Region Sør har ingen merknader til opprettelse av Knudansheia og Bjorvannsheia naturreservat. Språkrådet har heller ingen merknader til navnetilsettingen på Underforllii naturreservat. Fylkesmannen kan ikke se at det er relevant å gjøre noen nøyere vurderinger av disse innspillene.

Riksantikvaren viser for øvrig til at det er fylkeskommunene som er høringspart for kulturhistoriske interesser i vernesaker, og vil derfor ikke behandle saken.

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Norges Jeger- og Fiskerforbund har levert inn et felles innspill for alle de tre verneområdene som har vært på høring. Foreningen har i samråd med lokallagene i Bygland og Lillesand & Birkenes JFF fattet vedtak om å støtte frivillig vern i de tre foreslåtte naturreservatene. Bakgrunnen for deres støtte er at frivillig vern av skog også verner leveområder for vilt. NJFF setter som forutsetning at det kan drives jakt i områdene som før og at felt storvilt skal kunne transporteres ut ved hjelp av motorisert ferdsel.

Underforlii naturreservat

Bygland kommune

Kommunen viser til sitt innspill til melding om oppstart av verneprosess, og at det synes som om Fylkesmannen i liten grad har tatt hensyn til innspillet om å trekke vernegrensa vesentlig lenger opp fra veien. Det vises videre til at vernegrensen på det nærmeste ligger kun 2 meter fra fylkesveg 324 og at kommunen ikke kan se at det ligger verneverdier som tilsier at grensa må ligge slik den er foreslått. Kommunen peker på at fylkesvegen også er beredskapsveg ved uforutsette hendelser på RV 9 og at denne benyttes som adkomstveg til Agder Energi sine kraftverk på Hekni og Hovatn. Det vil kunne bli aktuelt å gjennomføre utbedringstiltak på veien i fremtiden, og kommunen mener et vern som foreslått vil kunne gjøre utbedring mm. vanskelig. Siden det foreslåtte verneområdet ligger i en bratt li og til dels opp mot Sordalsheii, vil det kreve bygging av veier og drift med taubane for å få tak i det meste av det drivverdige tømmeret. Unntaket vil være tømmeret som står langs fylkesvegen. Her vil det være mulig å få tak i tømmeret minst 30 meter opp fra veien de fleste steder gjennom ordinær skogsdrift. Kommunen mener derfor at en generelt ikke bør verne areal som ligger nærmere enn 30 meter fra offentlig vei.

Det går også fram av innspillet at til sammen 22,4% av arealet i Bygland kommune er vernet. Det er viktig for kommunen at en gjennom vern, ikke båndlegger arealer som i framtiden kan gi grunnlag for eksempel for tømmerproduksjon til vekst og sysselsetting i Bygland. Kommunen mener at Fylkesmannen i fremtidige verneprosesser, må vektlegge den samfunnsmessige helheten i større grad. De ber også om at Fylkesmannen fremskaffer en oversikt over hvor stor andel av det produktive skogarealet i kommunen som er vernet p.t.

Statens Vegvesen Region Sør

Statens Vegvesen har ingen vesentlige merknader til opprettelse av de foreslåtte naturreservatene. De peker imidlertid på at vernegrensen for Underforlii naturreservat strekker seg ned til eksisterende veg på østsiden av Otra. Den aktuelle vegen er en del av omkjøringsruten for RV9 mellom Storstraumen/Ose og Helle i Setesdal. De forutsetter derfor at foreslått plangrense ikke vil være til hinder for opprettholdelse av dagens omkjøringsrute.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

DMF viser generelt til at de i skogvernprosesser er opptatt av at mineralressurser som har eller kan ha verdi ved uttak og utnyttelse, blir tatt hensyn til i prosessen. Dette med bakgrunn i at et vern, i tillegg til å båndlegge ressurser innenfor selve verneområdet også kan medføre arealrestriksjoner utenfor verneområdet og på den måten legge begrensninger også på fremtidig uttak utenfor verneområdet. Konkret viser DMF til at Sordal sand- og grusforekomst ligger sør for det foreslåtte verneområdet. Forekomsten er vurdert til å være av lokal betydning av NGU. Forekomsten er relativt stor, og det er etablert et massetak ved Båsbakk like sør for det foreslåtte verneområdet. Da det er

en beskjeden overlapp mellom den registrerte sand- og grusressursen og foreslått verneområde, vurderer DMF det slik at eventuelt uttak i dette området i liten grad vil komme i konflikt med verneområdet.

Knudansheia naturreservat

Styret i Stiftelsen Steinsfoss Tømmerrenne

Peker på at Fylkesmannen i sitt forslag til verneforskrift har fulgt opp innspillet Stiftelsen Steinsfoss Tømmerrenne kom med til melding om oppstart av verneprosess for Knudansheia naturreservat. De legger til grunn av forskriften ivaretar deres behov for vedlikehold av tømmerrenna. Stiftelsen påpeker videre at søknadsprosessen ved behov for bruk av motorkjøretøy i forbindelse med vedlikeholdsarbeid på tømmerrenna, fremstår som unødvendig komplisert da dette krever både tillatelse fra grunneier og dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten. De ønsker seg derfor en generell åpning for kjøring til dette formålet i verneforskriften. Det er også planer om å etablere en adkomst til tømmerrenna ved Beihølen dam. Adkomsten skal lette tilgjengeligheten til renna for turgåere. Stiftelsen ber om at en vurderer å innarbeide en slik adkomst i verneplanen.

Iveland kommune

Tjenesteutvalget i Iveland kommune vurderer at området har betydelige verneverdier og viser i den forbindelse til at området i gjeldende kommuneplan er avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF). Deler av området er også omfattet av hensynssone bevaring av naturmiljø. Foreslått område har videre begrensede næringsinteresser i skog da det driftsteknisk er vanskelig tilgjengelig.

Tjenesteutvalget registrerer at Steinsfoss tømmerrenne går gjennom foreslått verneområde. Dette ses på som et viktig kulturminne som må kunne vedlikeholdes, opprustes og benyttes i friluftssammenheng også fremover. Tjenesteutvalget mener forslaget til verneforskrift sikrer dette på en god måte.

Tjenesteutvalget vil påpeke at vernegrensen i nord må flyttes på sørsiden av Kringsjøvegen med minst 10 meter avstand fra vegkant til vernegrense. Dette av hensyn til vedlikehold og bruk av vegen. Nasjonal sykkelrute nr. 3 følger Kringsjøvegen, Agder Energi bruker vegen inn til demningen i Beihølen og veien er mye brukt til lokal biltrafikk mellom Skisland og Grovane. Hvis verneplanen blir vedtatt uendret, må veien stenges for disse gruppene, jfr. §5 i forslag til verneforskrift for Knudansheia naturreservat.

Vennesla kommune

Knudansheia naturreservat ligger på grensen til Vennesla kommune, og et vern av området vil kunne ha konsekvenser for et viktig friluftsområde i kommunen. Bakgrunnen for at dette er et viktig friluftsområde, er lokaliseringen av den øverste delen av Steinsfoss Tømmerrenne som går langs Otra i den sør-sørvestre delen av det foreslåtte naturreservatet. Tømmerrenna går fra Steinsfoss kraftstasjon og opp til Beihølen dam i Iveland kommune. Renna er i dag den eneste og lengste av sitt slag i hele Norge, og har blitt et historisk viktig kulturminne, samtidig som den er blitt en meget populær og mye benyttet turvei. Den nedre strekningen er gjennom de siste årene blitt restaurert, og sikret til benyttelse for turbruk. Det er videre et stort ønske om å restaurere tømmerrenna helt opp til Beihølen. For kommunen er det viktig at hele strekningen til tømmerrenna kan bevares, vedlikeholdes og restaureres, og samtidig benyttes til turbruk. En ber

om at verneforskriften for området må gi tillatelse til at tømmerrenna kan brukes, restaureres og vedlikeholdes, samt gi mulighet for av/påstigning ved Beiehølen dam.

Norsk organisasjon for terrengsykling (NOTS)

Foreningen er positiv til vern av skog, og er fornøyde med at det åpnes for sykling på eksisterende stier i to av områdene for foreslås vernet. De peker videre på at det ikke fremgår noen naturfaglig begrunnelse for hvorfor det ikke er åpnet for terrengsykling i Knudansheia naturreservat. De stiller også spørsmål ved hvorfor bestemmelsen om at terrengsykling er tillatt er tatt med for Underforlii og Bjorvannsheia naturreservat der det ikke fremgår noen eksisterende stier på vernekartet, mens det legges opp til et forbud i Knudansheia hvor det går en eksisterende traktorvei inn i området. De ber derfor om at det åpnes for terrengsykling på eksisterende stier og veier også i Knudansheia naturreservat.

Språkrådet

Dette naturnavnet har i SSR de godkjente skrivemåtene Knudansheia (tilrådd) og Knutansheia. I samme område ligger Knutane og Store og Lille Knutanetjønn. Herredsregisteret har registrert uttalen /knu:ˈtanə/ for et gårdsnavn og en heistrekning. For å få ryddet opp i disse varierende skrivemåtene og sammensetningsmåtene, har vi bedt Kartverket om å reise formell navnesak på disse navnene. Fylkesmannen må vente til det er gjort vedtak i den formelle navnesaken før skrivemåten av navnet på naturreservatet kan fastsettes.

Bjorvannsheia naturreservat (utv. Bjorvatn naturreservat)

Språkrådet

Språkrådet uttaler seg til reservatnavnet Bjorvatn, som var det som ble sendt på høring. De viser videre til at Bjorvann er vedtatt skrivemåte for naturnavnet. De kommer også med innspill på at siden utvidelsen av eksisterende reservat er så omfattende og strekker seg bort fra vannet, bør Fylkesmannen vurdere om det nye reservatet i stedet bør få navnet Bjorvannsheia naturreservat.

Fylkesmannens vurdering av høringsinnspillene

Underforlii naturreservat

Bygland kommune

Fylkesmannen har mottatt tilbud om frivillig vern fra de aktuelle grunneierne og vernegrensen som ble sendt på høring er trukket opp i samråd med disse. I forkant av høringen, ble vernegrensa trukket noe bort fra veien enkelte steder i tråd med innspillet fra kommunen. Vi har forståelse for at kommunen ønsker å trekke vernegrensen ytterligere bort fra veien for å kunne ta ut tømmeret nærmest veien og for å sikre seg areal for eventuell breddeutvidelse av veien i fremtiden. Fylkesmannen har likevel valgt å trekke vernegrensa nesten ned til veien i tråd med grunneiernes tilbud og for å inkludere registrerte naturtyper med rik edelløvsskog og Mis-figurer i verneområdet. Vi gjør også oppmerksom på at Statens Vegvesen som veieier ikke har problematisert vernegrensen med hensyn til eventuell fremtidig breddeutvidelse av veien. Dersom det skulle vise seg at det i fremtiden vil oppstå et behov for å utvide FV. 324, mener Fylkesmannen at dette skal kunne løses også ved opprettelse av Underforlii naturreservat med vernegrense som foreslått i høringen.

Fylkesmannen tar med seg kommunens innspill om å i større grad vektlegge samfunnsmessige

perspektiv i fremtidige verneprosesser. Vi har p.t ikke noen oversikt over hvor stor andel av den produktive skogen i kommunen som er vernet, men det foreligger planer om å utarbeide en GIS-analyse for å få frem dette for alle kommunene i Aust- og Vest-Agder. Når resultatene av analysen foreligger, vil kommunen får beskjed om dette.

Statens Vegvesen Region Sør

Opprettelse av Underforlii naturreservat vil ikke være til hinder for opprettholdelse av dagens omkjøringsrute via FV. 324 mellom Storstraumen/Ose og Helle.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

Fylkesmannen har lagt til grunn ved fastsetting av vernegrensen at eksisterende massetak i drift ved Båsbakk og nordøst for Bakkan er lagt utenfor foreslått verneområde med en tilstrekkelig buffer til å sikre videre drift.

Knudansheia naturreservat

Styret i Stiftelsen Steinsfoss Tømmerrenne

Fylkesmannen har forståelse for at stiftelsen opplever søknadsprosessen for bruk av motorkjøretøy i forbindelse med vedlikeholdsarbeid i renna som unødvendig komplisert. Utgangspunktet er at det i naturreservat skal være forbudt å bruke motorkjøretøy for å unngå unødig skade og slitasje på naturen og verneverdiene. Terrenget i tilknytning til tømmerrenna er svært bratt, og i tillegg ligger kjerneområde 2 med gammel fattig edelløvskog også sammenfallende med tømmerrenna. For å sikre at nødvendig kjøring i forbindelse med vedlikeholdsarbeid på renna skal foregå uten unødig risiko for skade på verneverdiene, mener Fylkesmannen at bruk av motorisert ferdsel kun skal kunne skje etter søknad. Vi åpner imidlertid for at det skal kunne søkes om motorferdsel for flere år om gangen, dersom det vil være hensiktsmessig for stiftelsen. For at stiftelsen skal kunne etablere en adkomst som letter tilgjengeligheten til tømmerrenna for turgåere, har vi valgt å ta ut et mindre areal av verneområdet i tilknytning til Agder Energi sitt anlegg ved utløpet av Beihølen dam. Stiftelsen presenterer to ulike løsninger for etablering av adkomst; det ene er etablering av en trapp som knyttes til renna og legges nedenfor stedet der Agder Energi slipper ut overskuddsvann fra dammen. Den andre løsningen er å utbedre eksisterende adkomst til renna som er via en liten sti på oversiden av renna og som ender om lag 50 meter sør for utslippet fra Beihølen dam. Bakgrunnen for at Fylkesmannen ikke ønsker å legge adkomsten inn i det foreslåtte verneområdet, er at det kan bli behov for tekniske inngrep, sannsynligvis noe sprengning, som går utover det som normalt kan tillates i et naturreservat. Fylkesmannen kan imidlertid ikke se at det vil ha noen større konsekvenser for verneverdiene å ta ut det aktuelle området ved Beihølen dam, da det ikke er registrert kjerneverdier her og det ligger i tilknytning til eksisterende tekniske inngrep.

Iveland kommune

Fylkesmannen etterkommer ønsket til kommunen om å flytte vernegrensa slik at det foreslåtte naturreservatet ikke kommer i konflikt med vedlikehold eller annen opprusting av Kringsjøvegen. Dette medfører også at kjøring med motorkjøretøy og bruk av sykkel på veien ikke får noen begrensninger som følge av et vernevedtak.

Vennesla kommune

Fylkesmannen har fått en rekke innspill i verneprosessen knyttet til de viktige friluftinteressene i den øvre delen av Steinsfoss Tømmerrenne. Vi har innarbeidet i vernebestemmelsene at det skal åpnes for vedlikehold og restaurering av tømmerrenna på hele strekningen som går gjennom det foreslåtte

naturreservatet. Bruk av tømmerrenna i friluftslivssammenheng vil kunne foregå som i dag uten ytterligere begrensninger. Vi har også justert ut et mindre område i tilknytning til Agder Energi sitt anlegg ved utløpet av Beihølen dam der det vil kunne gjøres utbedringstiltak for å få til en mer egnet adkomst enn det er på stedet i dag.

Norsk Organisasjon for terrengsykling (NOTS)

Standardbestemmelsen knyttet til sykling på eksisterende stier og veier, hadde ved en feil falt ut av forslag til verneforskrift da denne ble sendt på høring. Slik Fylkesmannen vurderer det, er det ikke noen vernefaglige argumenter som tilsier at det ikke skal kunne åpnes for sykling på eksisterende traktorvei og stier i Knudansheia naturreservat. Fylkesmannen vil derfor gjøre en justering av verneforskriften slik at den aktuelle bestemmelsen tas inn igjen.

Språkrådet

Språkrådet har bedt Kartverket om å reise formell navnesak, og ber på grunn av dette om at Fylkesmannen avventer endelig navnsetting på naturreservatet til navnesaken er avgjort. Fylkesmannen tar forbehold om dette i sin tilråding til vern.

Bjorvannsheia naturreservat (utv. Bjorvatn naturreservat)

Fylkesmannen støtter språkrådets anbefaling og tilrår nytt navn på utvidet naturreservat til Bjorvannsheia naturreservat.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen i Agder anbefaler opprettelse av følgende naturreservater med de endringene som fremgår av tilrådningsdokumentet:

- Underforlii naturreservat
- Knudansheia naturreservat
- Bjorvannsheia naturreservat (utv.)

Vedlegg 1 – Verneforskrifter

Forskrift for Underforlii naturreservat, Bygland kommune, Aust- Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rasmark-lindeskog som er til dels usedvanlig velutviklet og gammel. Området viser stor variasjon i skogstyper og har også verneverdier knyttet til forekomst av gammel furuskog og rik blandingsskog i form av bærlyng-lågurtskog. Området har et rikt artsmangfold og mange rødlistearter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr: Bygland kommune: 7/1 og 8/2.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 1 560 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Bygland kommune, hos Fylkesmannen i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.

- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk.
- g) Beiting.
- h) Utsetting av saltstein.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier og stier avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- e) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og h, og § 7 a, b og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift for Knudansheia naturreservat, Iveland kommune, Aust- Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur med stor variasjon i form av gammel boreal lauvskog med ospeholt-utforming samt gammel eikeskog og alm-lindeskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og evt. videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Iveland kommune: 15/2.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 1016 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Iveland kommune, hos Fylkesmannen i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier, traktorvei og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Nødvendig reparasjoner og oppgradering, av Steinsfoss tømmerrenne på strekningen gjennom naturreservatet. Dette inkluderer også fjerning av treoppslag langs tømmerrenna.

- f) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, broer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.
- g) Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av eksisterende energi- og kraftanlegg.
- h) Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.
- i) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk.
- j) Beiting.
- k) Utsetting av saltstein.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier og stier avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med hest eller lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- d) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- e) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- f) Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.
- g) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.
- h) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og j, og § 7 a, b og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan foreta tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift for Bjorvannsheia naturreservat, Birkenes kommune, Aust- Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare en tilnærmet uberørt forekomst av alm-lindeskog, samt forekomster av rik edelløvsog med lågurt-eikeskogsutforming. Området innehar også verneverdier knyttet til gamle, hule lauvtrær.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr: Birkenes kommune: 18/2.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 424 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Birkenes kommune, hos Fylkesmannen i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.

- f) Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av eksisterende energi- og kraftanlegg.
- g) Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.
- h) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk.
- i) Beiting
- j) Utsetting av saltstein.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier og stier avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- d) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- e) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- f) Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.
- g) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.
- h) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og j, og § 7 a, b og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 9.12.1977 nr. 4197 om vern av Bjorvatn naturreservat.

Vedlegg 2 – Vernekart

Vedlegg 3 – Innkomne merknader til høringen